

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”: „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Săliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
fărul”, „Mercu”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinelă”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16.—, pe 1/2 an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 21 Iunie 1902.

Nr. 25.

Reforma institutelor de bani.

Chestiunea reformei institutelor de bani, cu care s'a ocupat în anii din urmă în mod intensiv atât opiniunea publică din țeară, cât și întreaga presă și în special și Revista noastră, formează și în alte țeri europene obiect de studiu și preocupățiune al factorilor competenți. În special Germania, în urma tristelor experiențe făcute în anul trecut cu falimentarea în massă a societăților financiare și industriale, este inundată continuu de noue și noue produse literare, conținând cele mai varii proiecte pentru reforma organizațiunii societăților pe acțiuni. Constatat fiind istoricesce, că ruina celor mai multe institute de bani au provocat-o abuzurile ivite în urma insuficienței, une-ori chiar a lipsei totale a unui control sistematic din partea comitetelor de supraveghiere, aproape toți reformatorii institutelor de bani cad de acord asupra faptului, că punctul de greutate al reformei societăților pe acțiuni va trebui să-l formeze reforma corespunzătoare a organizațiunii, a sferei de competență, a drepturilor și responsabilității comitetului de supraveghiere. Eată cum se pronunță asupra acestei chestiuni, Dr. Otto Warschauer, profesor al științelor de stat din Berlin, în scrierea sa „Reorganizarea comitetului de supraveghiere”.

În prima linie trebuie să se pună pond pe aceea, ca membrii comitetului de supraveghiere să fie oameni de specialitate. Legea să enunțe, că societățile pe acțiuni pot trage la responsabilitate numai pe acei membri ai comitetului de supraveghiere, cari înainte de alegele au dovedit în mod suficient, că au cunoscințele recerute, spre a-și pute împlini agendele, ce-i așteaptă. În modul acesta acționarii nu s'ar mai lăsa conduși la alegerea

supraveghiatorilor de protecțiune ori interese particulare. Mai departe trebuie căutat ca, sub durata mandatului, membrii comitetului de supraveghiere să fie în *strânsă solidaritate de interese* cu societatea în serviciul căreia stau, având a depune la societate un număr anumit de acțiuni, a căror valoare nominală ar trebui fixată în proporțiune cu capitalul social. La M 1.000.000 — capital social d. ex., să se pretindă acțiuni în valoare de M 5000.—, de aci în sus dela fiecare 1 mil. marce capital social, câte 1000 marce; suma maximală a acțiunilor depuse să fie M 15.000.—. Asemenea ar trebui să se enunțe în lege, că nimenui nu-i este permis să primească atâtea mandate de membru în comitetul de supraveghiere, încât să nu fie în stare a-și împlini agendele cu atențiunea ce se poate cere dela un comerciant precaut.

După părerea autorului procedura colectivă de pân' aci a comitetului de supraveghiere, întru îndeplinirea agendelor sale, nici decât nu formează garanția unui control eficace. Legea ar trebui să repartizeze agendele între diferiții membri ai comitetului de supraveghiere, resp. să instituie *secțiuni* pentru controlul cassei, a contabilității și a singuraticilor rami de operațiune. Despre experiențele făcute secțiunile să fie obligate a raporta în fiecare lună către plenul comitetului de supraveghiere. Revisiunile semestrale ori trilonare usitate — nu plătesc nimic, de aceea comitetul de supraveghiere să fie obligat la revisiuni lunare și neparticiparea la ședințele plenare să se pedepsească până la M 250.

Asemenea pretinde Dr. Warschauer dispozițiuni legale și cu privire la remunerațiunea comitetului de supraveghiere. Suma maximală a remunerațiunii să fie M 2000 de persoană; asupra minimalului nu se pronunță, ci pretinde numai ca remunerațiunea fixă să se plătească celor în drept, fără con-

siderare dacă anul de gestiune s'a încheiat cu câştig ori cu pierdere. Pe lângă remuneraţiune, membrii comitetului de supraveghiere să primească şi tantieme, cari după detragere a 4% pe seama acţionarilor, să facă 6% ale câştigului. Mai practic crede, că ar fi, să se fixeze tantiema în proporţiune progresivă: în anul prim 4% ale câştigului curat, după detragerea părţii competente acţionarilor, având a cresce în cei doi ani următori cu câte 1%, până la maximalul de 6%.

Alţi doi autori: *Dr. Gemünd* şi *Fr. Knödgen*, cari împreună au scris opşorul: „*Cum s'ar pute pune societăţile pe acţiuni pe base mai solide?*“ au asupra chestiunii de care ne ocupăm următoarele păreri:

Comitetul de supraveghiere să fie obligat prin lege a ţine cel puţin odată pe lună o şedinţă, în care să se drezeze un proces verbal relevând în special numele membrilor absenţi. Aceste procese verbale şi lista membrilor absenţi dela şedinţe să se presinte adunării generale deodată cu raportul anual al comitetului de supraveghiere. Obiectele acestor şedinţe lunare încă ar trebui să fie circumscrise în general prin lege; anume ar trebui să fie obligată direcţiunea a prezenta fiecărei şedinţe a comitetului de supraveghiere, câte un raport despre situaţiunea societăţii şi mersul afacerilor, iar comitetul de supraveghiere la rëndul său să fie *dator* a se *convinge* dacă cele cuprinse în raportul direcţiunii corespund stării faptice ori nu.

Afacerile, cari trec preste cadrul strict al statutelor, direcţiunea să le poată efectui numai cu consensul comitetului de supraveghiere, resp. faţă de a treia persoană societatea să devină obligată numai la cas, dacă afacerea s'a încheiat cu aprobarea comitetului de supraveghiere.

Legea n'ar trebui să acoarde drepturi şi să impună datorinţe numai comitetului de supraveghiere, ci şi singuraticilor membri ai organului de control. Prin urmare să fie îndreptăţit, ba chiar obligat, nu numai comitetul de supraveghiere, ca corporaţiune, ci şi fiecare membru al acestui comitet a îndeplini agendele, ce-i sunt prescrise prin lege. În cazul acesta nu şi-ar pute scusa nimeni negligenţa cu aceea, că comitetul de supraveghiere n'a fost convocat pentru efectuarea revisiunilor lunare ori trilunare, ori că membrul absent s'a încredut pe deplin în consoţii sei prezenţi.

Autorii aceştia încă sunt amicii distribuirei agendelor între membrii comitetului de supraveghiere; spre scopul acesta pretind

ca organul de control să se compună din cinci membrii, nici mai mulţi, nici mai puţini, căci un comitet compus din mai mulţi decât 5 membrii se mişcă deja mai greoiu, iar între mai puţini decât 5, agendele nu se pot distribui, fără încărcarea preste măsură a unora dintre dênşii.

În ce privesce remuneraţiunea comitetului de supraveghiere, *Dr. Gemünd* şi *F. Knödgen* cred, că tantiemele sunt mai avantajoase decât salariile fixe şi propun, ca mărimea acelor să nu se fixeze în statute, ci prin adunarea generală an de an. Dênşii adoptă, cu oare-cari modificări, propunerea profesorului *Schantz*, ca pentru a deştepta un interes personal mai viu faţă de întreprindere, tantiemele direcţiunii şi comitetului de supraveghiere să nu se plătească în fiecare an, ci să rămână spre fructificare în administraţiunea societăţii, de unde să se poată ridica numai la un an după expirarea mandatului. Modificarea propusă este, ca măsura aceasta să se extindă nu numai asupra tantiemei, ci şi asupra remuneraţiunilor fixe, dar la ambele numai până la jumătatea sumei totale şi anume astfel, ca cu sumele reţinute, respectivii să fie obligaţi a cumpăra acţiuni de ale societăţii şi a le depune sub durata mandatului în deposit.

Cu altă ocaziune vom arăta direcţiunea în care se intenţionează a se reforma institutele de bani în Elveţia.

○

Elementele formelor comptabilităţii practice.

S'ar păre, că nu este lucru uşor a combina astfel nenumăratele forme practice ale comptabilităţii duple, ca să se facă evidentă derivaţiunea lor din acelaş sistem. Cine cunoasce comptabilitatea numai din praxă, fără a fi pëtruns în principiile sistemului, numai pe lângă multă încordare se va pute orienta, sau nu se va pute orienta de loc în chaosul formelor folosite în praxă şi tractate în cărţi teoretice. Dar îndată ce a înţeles cine-va corect esenţa comptabilităţii duple, este în clar că aceste „o mie şi una“ forme de comptabilitate nu sunt altceva decât nesce variaţiuni secundare în aplicarea unuia şi aceluiaş sistem. Prin urmare sistemul însuşi nu s'a schimbat în praxă, nu s'au alterat principiile comptabilităţii duple, cu un cuvânt — nu există doue sau mai multe sisteme de comptabilitate duplă. Astfel când vre-un autor crede a fi descoperit un sistem nou de comptabilitate duplă, aceasta dovedesce sau o schimbare a noţiunilor, sau simplu că respectivul încă n'a pëtruns în esenţa comptabilităţii duple. Există preste tot numai un sistem de comptabilitate duplă, iar deosebirile în folosirea acestui sistem sunt a se privi numai ca forme de comptabilitate ale aceluia, pentru-că se bazează pe diferenţe neesenţiale în aplicarea practică. Dacă aducem

aceste variațiuni în legătură reală și corectă, ne va fi posibil a deduce prin combinațiune toate formele de comptabilitate, „inventate și neinventate”. Faptul că există numai un sistem de comptabilitate dublă, este pentru toți aceia cari studiază comptabilitatea de mare importanță, pentru-că n'au să învețe trei, patru sau mai multe comptabilități, ceea-ce trebuie să formeze pentru fiecare o mângăere și ușurare. Cea dintăiu problemă constă deci în a acomoda sistemul după formele multiple ale vieții economice și a-i da înfățișarea potrivită pentru fiecare. Spre scopul acesta trebuie cercetat în câte feluri se poate aplica sistemul și în ce constau deosebirile în praxă.

Diferințele, ce întâlnim în aplicarea practică, se pot cuprinde în patru puncte:

1. alegerea și numirea conturilor,
2. dispozițiunea acestor conturi în maestru,
3. natura și numărul registrelor fundamentale cronologic purtate,
4. trecerea din registrele fundamentale cronologic purtate în maestru.

Din acestea rezultă următoarele deosebiri:

I. Alegerea și numirea conturilor. Deși împrejurarea, că conturile despre aceleași părți de avere, neavând numiri egale în diferitele afaceri și pe diferitele pieți, produce confuziune și nesiguranță la cei mai puțin inițiați, totuși aceasta are numai o importanță secundară. Cine a înțeles odată natura conturilor și în special însemnătatea debitului și creditului la conturile de situație și la conturile capitale, se va sci orienta cu ușurință ori unde și în ori-ce timp pe lângă toată deosebirea numirilor. De mare importanță este însă pentru evidența generală a sci, că se folosese numeroase conturi singulare sau puține conturi colective, că se deschide d. e. în maestru fiecărei persoane un cont separat, sau se contrag afacerile de credit în unul sau două conturi colective și apoi se poartă un registru pentru conturile curente; de aci rezultă următoarele două forme de comptabilitate:

- a) cu conturi singulare, la care sunt de lipsă puține registre auxiliare,
- b) cu conturi colective, care se întregesc prin registre auxiliare.

II. Dispozițiunea conturilor. Conturile se pot arangia în maestru unul după altul, cum a întocmit deja *Lucas Paccioli* registrul seu *Quaderno grande*, așa că pentru fiecare cont se deschide un foliu (sau pagină); sau că se pun conturile pe un foliu unul lângă altul în formă tabelară. De aci iarăși rezultă următoarele forme de comptabilitate:

- a) maestrul cu conturi foliate;
- b) maestrul cu conturi în formă tabelară.

III. Natura și numărul registrelor fundamentale. Comptabilitatea dublă se poate perfect închipui și fără de a purta un registru cronologic; nimic alta nu se opune trecerei afacerilor nemijlocit în debitul și creditul conturilor respective din maestru decât necesitatea unei controle*, a unei evidențe în ordine cronologică și în multe țeri legea**). Din aceste cauze

*) Dacă se trec afacerile mai întâi în registrul fundamental, atunci suma tuturor articolelor din registrul fundamental trebuie să fie egală cu suma tuturor pozițiilor din debitul, resp. creditul maestrului.

**) Legea comercială franceză d. e. pretinde purtarea unui jurnal.

nu se găsește în praxă o comptabilitate fără registru fundamental; însă registrul fundamental de multe ori e cumulat cu maestrul. Registrul fundamental încă se poate purta într'o singură carte, numită jurnal, care să cuprindă toate afacerile, sau se poate descompune în două ori mai multe registre fundamentale; de unde rezultă următoarele forme de comptabilitate:

- a) registrul fundamental și maestrul unite într'un registru;
- b) cu un registru fundamental;
- c) cu două registre fundamentale paralele (cassa și primanotă);
- d) cu mai mult decât două registre fundamentale (jurnale speciale).

May este de amintit, că registrul fundamental se poate arangia în diferite moduri: sau se trec toți articolii fără deosebire într'o coloană de sumă, sau se separă pozițiile de cassa în coloane diferite de celelalte, sau se separă pozițiile de cassa, cele de mărfuri și de cambii de celelalte afaceri, deci registrul fundamental se poate purta în 3 feluri:

- b 1) fără separarea posturilor;
- b 2) separând pozițiile de cassă de celelalte afaceri;
- b 2) separând pozițiile de cassă, de mărfuri, de cambii, etc.

IV. Trecerea din registrele fundamentale cronologice în maestrul sistematic. Această trecere se poate face așa, că se introduce zilnic articol de articol în conturile corespunzătoare din maestru sau numai periodic d. e. lunar, după ce mai întâi articolii s'au pus într'o ordine anumită și s'au adunat în jurnalul sumar, prin ceea-ce avem în conturile din maestru nu poziții singuraticice ci poziții sumare.

În cazul ultim de asemenea se pot arangia pozițiile de o categorie, adică acelea cari se țin de un cont, cronologic sau tabelaric pentru adăuțiune și de aci rezultă următoarele forme de comptabilitate:

- a) cu trecerea zilnică și directă a singuraticilor articoli din registrele fundamentale în maestru;
- b) cu trecerea periodică, indirectă a pozițiilor sumare prin mijlocirea unui jurnal de contragere, și adică:
 - b 1) cu un jurnal sumar purtat cronologic;
 - b 2) cu un jurnal sumar arangiat în mod tabelaric.

Reasumând distingem următoarele variațiuni la comptabilitatea sistematică:

I. Cu privire la alegerea conturilor:

- a) conturi singulare;
- b) conturi colective.

II. Cu privire la arangierea conturilor:

- a) maestru cu conturi foliate;
- b) maestru cu conturi în formă tabelară.

III. Cu privire la natura și numărul registrelor fundamentale:

- a) registru fundamental și maestru împreunate într'un registru (jurnal-maestru);
- b) un registru fundamental unitar (jurnal cronologic) și adică:
 - b 1) fără separarea posturilor;
 - b 2) cu separare parțială a posturilor;
- c) două registre fundamentale paralele (cassa și primanotă);
- d) mai mult decât două registre fundamentale (jurnale speciale).

IV. *Cu privire la trecerea din registrele fundamentale în maestrul sistematic:*

- a) trecere zilnică și directă a singuraticilor articoli;
- b) trecere periodică și indirectă a pozițiilor contrase prin mijlocirea unui jurnal sumar și adecă:
 - b 1) jurnalul sumar e purtat cronologic;
 - b 2) jurnalul sumar e arangiat în mod tabelaric.

(După I. Fr. Schör, *Einfache u. doppelte Buchhaltung* de - n).

Direcția ce e a se da exportului nostru.

În raportul său pe anul trecut Camera comercială din Viena arată direcția ce ar trebui dată exportului austriac. Studiul acesta este de mare interes și pentru comerțanții din Ungaria, pentru dezvoltarea impregiurărilor noastre economice, și îndeosebi pentru dezvoltarea exportului nostru.

Camera accentuează, că direcția exportului trebuie schimbată.

Statele balcanice, neaccepționând Bosnia și Herțegovina, pentru cari s'au adus atâtea jertfe în bani și sânge, nu au corespuns așteptărilor ca piețe comerciale pentru comerțul țării noastre. Impregiurările mai mult sau mai puțin disordonate ce domnesc acolo și marea sărăcie a populațiunii influențează în mod foarte nefavorabil capabilitatea de consum a acestor țări. Politica de stat contrară Austro-Ungariei a României și statelor slavice de sud încă rostogolesce adesea în calea comerțului nostru pedeci artificiale. Câte un an rău sau și alte cauze provoacă adeseori crize în aceste țări lipsite de capitaluri; și aceste crize fac imposibilă descurcarea netedă a afacerilor comerciale și periclitează încassarea pretensiunilor.

Și teritoriul vamal comun al Bosniei și Herțogovinei cu Austro-Ungaria e de puțin folos pentru aceste. Favorurile acordate singuraticelor industrii din numitele țări ocupate sunt de o atare natură, că îndeosebi industria maghiară abia poate concura cu industria protejată din acele țări.

Dincontră *Rusia*, acest imperiu cu o populațiune de 130 milioane își oferă piețele sale pentru exportul nostru. Apropierea, multele căi naturale și artificiale, în locul prim Dunărea și Marea-Neagră, apoi capabilitatea de consum mereu crescândă a acestui mare imperiu sunt totatăți factori cari nu trebuie scăpați din vedere și deci ar trebui să se facă pașii de lipsă pentru deschiderea de debușeuri comerciale. Înainte de toate însă este necesar să se organizeze serviciul de raportori comerciali în orașele cele mai însemnate ale Rusiei. Acești raportori să studieze impregiurările din centrele comerciale ale acelei țări, și să informeze grabnic și temeinic pe comerțanții și fabricanții de aici asupra obiectelor trebuincioase și cantității acestora, cum sunt: mașinile agricole, etc. Exportul înspre Rusia e de importanță și pe motivul pentru că comerțianțul rus este cel mai natural mijlocitor a importului în Persia, unde crește încontinuu capabilitatea de consum.

Exportul țării noastre o să aibă mare viitor și în *India-estică*, unde și acum exportul Austro-Ungariei urmează în al doilea loc după al Angliei.

Atențiune deosebită merită *Iaponia*, unde și până acum multe articole au fost bine primite.

Afară de țările numite se mai recomandă: *Statele-Unite* ale Americii, *Kanada* și *Mexiko*.

Statul ar trebui să facă tot posibilul pentru a deschide debușeuri în toate aceste țări; dar și comerțanții și industriașii să nu aștepte totul dela stat, ci să se organizeze înșiși cât mai îngrabă și mai bine în scopul câștigării de piețe comerciale. +

JURISDICȚIUNE.

Sfera de competență a plenipotențiatului comercial. Conform §-ului 38 al Legei comerciale plenipotențiatul comercial este îndreptățit a îndeplini toate agendele, cari derivă din afacerile ordinare ale întreprinderii în serviciul căreia se află. Dacă însă șeful a limitat sfera de competență a plenipotențiatului astfel, încât anumite cumpărări să se poată efectui numai cu prealabilă invoire a dănsului, atunci aceasta restricțiune are numai în cazul acela valoare de drept față de o a treia persoană, dacă se poate dovedi, că aceasta (a treia persoană) a avut cunoștință de restricțiunea din chestiune.

(Curia reg. sub Nr. 287/902).

*

Plata sumei cambiiale. Datoria cambială este a se plăti numai posesorului cambiei și numai pe lângă prezentarea și liberarea cambiei.

De aceea dacă o pretensiune cambială a fost secuestrată judecătorește, fără ca însăși cambia să fi trecut în mâna executorului, atunci debitorul cambial poate și trebuie să rescumpere cambia prezentată la scadență de posesorul cambiei și nu poate fi liberat de acest obligământ, sub cuvânt, că în urma secuestrului judecătorec, dănsul a depus suma cambială în deposit judecătorec.

(Curia reg. sub Nr. 1459/901).

AFACERI DE ASIGURARE.

Valabilitatea și efectul contractului de asigurare. Curia reg. a pronunțat de curând două sentințe cari au produs adevărată senzațiune în cercurile institutelor de asigurare și în lumea juridică. Casul e următorul: Asiguratorul emite la 22 Martie 1899 polița de asigurare asupra vieții, care nu indică începutul asigurării după calendar; dar în poliță se cuprinde condițiunea că asigurarea intră în vigoare numai după plata primei anului întâi. Asiguratul nu plătește prima aceasta, deci asiguratorul îl părește și se aduce *sentința de plată*. În decursul procedurii de execuțiune, dar înainte de a fi plătit prima, adecă după expirarea anului întâi, însă în decursul celor 30 zile de respir, la 1 Aprilie 1900 moare asiguratul. Beneficiarul improcesuează cele două societăți de asigurare pentru 180,000 coroane. Instanțele prime resping cererea pirătorului, dar Curia reg. schimbă sentința și condamnă societățile de asigurare la plata capitalului asigurat, împreună cu interesele și speșele de proces. Motivarea acestei sentințe a forului nostru suprem judecătorec e următoarea: Societatea de asigurare pirăse pe asigurat pentru plata primei de pe anul întâiu și pentru această primă s'a adus sentință în favorul societății înainte de moartea asiguratului și fiindcă prin această sentință asigurarea a intrat în vigoare, asiguratorul nu mai poate ridica excepțiunea

că prin neplata primei anului întâi, asigurarea n'ar avea putere de drept, prin urmare a devenit obligat a purta risicul stabilit ca echivalent al primei de asigurare, ce i s'a adjudecat. Pirătul susține mai departe, că asigurarea intrată în vigoare în anul prim și-a pierdut puterea de drept, pentrucă asiguratul n'a plătit nici prima anului al 2-lea scadentă la 22 Martie 1900, dar nici această argumentațiune nu este întemeiată, de oare-ce asiguratul a murit la 1 Aprilie 1900 adevărat în decursul respiriului de 30 zile acordat în legea comercială § 505 punct 3, prin urmare asigurarea a rămas în valoare și în anul al 2-lea în decursul acestor 30 de zile.

La acestea „P. Ll.” face următoarele reflexiuni: Curia a stabilit o ipotesă falsă cu privire la întrebarea fundamentală, pe care apoi și-a basat sentința și tot pe aceea a formulat concluziunea falsă cu privire la chestiunea respiriului.

La un contract de asigurare trebuie strict deosebită chestiunea valabilității (când asigurarea e perfectă), de chestiunea intrării ei în valoare de drept. Asigurarea este perfectă îndată ce s'a făcut contractul formal; însă intrarea în valoare de drept adevărat începutul responsabilității asiguratorului a fost făcută pendentă de plata primei pe anul întâi. Această condițiune suspensivă cuprinsă atât în declarațiune cât și în poliță, o conține § 472 al legii noastre comerciale și mai ales § 505 alinea 1 face o deosebire clară între încheierea contractului de asigurare și începutul risicului. În cazul de care ne ocupăm, *contractul de asigurare era valabil, dar n'avea încă putere de drept*, pentrucă nu se plătit prima și nu se estradase polița. Curia prin urmare a confundat intrarea în vigoare cu perfecționarea contractului, pentrucă prin adjudecarea primei anului întâi s'a recunoscut numai valabilitatea poliței, iar efectul de drept a rămas pendent de plata faptică a primei.

Ce privește chestiunea respiriului, care se referă la plata primelor periodice, aci condițiunea cea d'ântai este să fie plătită prima mai înainte decâtă, căci zilele de respiriu au de scop a da ocaziune partidei să îndeplinească plata neglesă la timp. Prin aceste sentințe Curia regească a împins societățile de asigurare într'o situațiune dificilă, pentrucă concluziunea rațională ar fi aceea, ca societățile de asigurare să renunțe pe viitor la improcesuarea primelor, de teamă ca să nu se expună pericolelor descrise. Dar de altă parte după praxa noastră judecătorească societățile de asigurare sunt datoare să plătească organelor lor de acuzițiune proviziunea, dacă nu dovedesc că n'au putut încasa prima de asigurare nici pe cale procesuală.

Astfel de nedreptăți trebuie să îndure societățile de asigurare în Ungaria, pentrucă nu sunt organizate într'o reuniune, care ar fi chemată și capabilă să urmărească cu atențiune mersul afacerilor și să le aperse de nedreptățile, la cari sunt expuse. —n.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 19 Iunie 1902.

Abundantă relativă de numărar, care este o aparițiune regulată în luna Iunie, a luat anul acesta dimensiuni și mai mari, cu deosebire din cauza conjuncturilor caracteristice, ce s'au ivit pe piața *valorilor de investițiuni*. Băncile private au plasat în lunile ultime ale anului expirat și lunile prime ale anului curent

cantități mari de scrisuri fonciare și alte valori de investițiuni, rămânând numai cu disponibilități mici. Resultatul acestei operațiuni a fost, că băncile au strâns mult numărar, pe care în lipsa de alte întreprinderi ar fi fost să le plaseze în afaceri de escompt. Dar fiindcă afacerile de imprumut în urma cererii neînsemnate, stagnează, e foarte natural, că luând oferta de bani dimensiuni tot mai mari, să scadă discontul pe piața liberă. Nu numai la noi ci și în Germania și Franța aceasta este cauza principală a aglomerațiunii de numărar, lângă care mai vine negoțul de bucate, care a făcut puține pretensiuni la tîrgul monetar. Schimbarea situațiunii încă privește negoțul de bucate depinde de rezultatul secerișului. După referințele actuale America se așteaptă la un seceriș mai slab decât țerile agricole europene, mai ales Rusia sudică și vestică. Prin urmare în viitoarea campanie cerealele rusești vor predomina pietele europene, ceea-ce considerând lipsa continuă de bani a Rusiei, va influența asupra tîrgului monetar internațional, detragându-i sume însemnate pentru acoperirea trebuințelor proprii. Afară de aceea nu vor rămân fără efect asupra pieței internaționale nici pacea din Africa sudică, îmbunătățirea situațiunii industriei germane și avântul economic, ce se ivesce în Italia și Spania.

Pe piața internă medio n'a avut nici o influență, cererea a rămas constant mică, de asemenea discontul privat a rămas neschimbat. Cambiile prime s'au escomptat în Viena cu $2\frac{3}{16}$, iar cele de portfel dela 3% în sus. Cătră finea lunii se așteaptă îmbunătățirea referințelor, pentru că couponii din Iulie și dividendele vor reclama sume mai considerabile. În această speranță Banca austro-ungară a redus deja etalonul pe piața liberă dela $2\frac{3}{4}$ la $2\frac{1}{2}$ ‰.

Pe pietele externe încă abia a produs medio oare care schimbare, dar și aceasta a influențat asupra etalonului mai mult în jos. În Berlin e mare abundență de numărar, discontul privat e de comun $2\frac{1}{8}$ ‰. În London deși a domnit abundență, cambiile cu scadență scurtă s'au putut plasa numai cu $2\frac{1}{2}$, cele cu scadență mai lungă cu $2\frac{5}{8}$ ‰, iar în Paris cu $2\frac{1}{4}$ ‰.

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Din raportul ministerului de agricultură dela 10 Iunie a. c. prezentăm următoarele date referitoare la umblarea timpului și la situațiunea agricolă în decada primă a acestei luni:

Căldura și ploile s'au schimbat alternativ în decursul acestui timp și au exerciat o influență binefăcătoare asupra desvoltării semănăturilor din întreaga țeară. În singuraticce regiuni s'au întemplat și calamități mari cauzate de grindină și exundări. Sporadic au fost și neguri, dar ele nu au cauzat pagube însemnate; rugina s'a răspândit numai în puține locuri, și astfel starea semănăturilor în genere este bună, în unele locuri foarte bună, și numai în puține locuri recolta grâului și indeosebi a secării va fi submieră.

Conform primei evaluări oficiale a viitoarei recolte făcute de ministerul de agricultură pe baza datelor dela 10 Iunie, *recolta grâului* — după subtragerea pagubelor cauzate de desastrelor elementare — este evaluată în termin mediu la 40.000.000 măji metriche, a *secării* la 13.200.000 m. m. Evaluarea dela 10 Iunie an. tr. era pentru grâu de 36.400.000, iar pentru secară de 11.000.000 m. m.; astfel că prospectele din

acest an sunt mult mai favorabile (la grâu cu circa 4 milioane, iar la secară cu 1½ mil. mai mult).

Ovėsul va da probabil numai o recoltă mijlocie, pe când *orzul de toamnă* promise în cele mai multe locuri o recoltă excelentă, nu însă și *orzul de primăvară*, care a suferit mult de răcelile din Maiu.

Cucuruzul a rămas înderēt în desvoltare, mult a și perit; dar ploile calde au reabilitat semănăturile, așa că e în prospect o recoltă bună.

Cartofii, tutunul, ierburile și diferitele soiuri de nutrețuri artificiale stau bine. *Vii*le nu au îndurat pagubele, cari se credeau, și promet o bună recoltă. *Poa-mele* au degerat în multe locuri, dar unde au rămas se desvoaltă frumos.

Vestile despre recoltele din acest an *ale celorlalte state europene* sunt foarte bune, în parte chiar strălucite. Așa s. e. în *Francia* în 55 departamente recolta e bună, în 24 bunișoară și numai în 4 mijlocie. În *România* se nutresc speranțe foarte frumoase cu privire la situațiunea agricolă actuală și sunt perspective de recolte bune și abundente.

Prospectele recoltei în *America* sunt destul de favorabile; însă recolta grâului a rămas mult înderētul celei din anul trecut.

Conform evaluării din Iunie producțiunea grâului în *America* va fi de circa 664½ milioane bushel, pe când recolta anului trecut a fost de 748·8 mil. bushel. Deci în anul acesta va fi un deficit de circa 84 mil. bushel față de an. tr.

În *Indii* recolta uleioaselor se consideră ca defavorabilă și se estimează la 80% din mijlocie.

INDUSTRIE.

Repaosul de Dumineca. În chestia repaosului de Dumineca ministrul de comerț a dat sub Nr. 22,436 a. c. o nouă ordinațiune, care stabilește unele excepțiuni cu privire la fabricarea untului și transportarea victualilor și animalelor vii.

Anume: a) *la fabricarea untului*, pentru-ca smântâna să nu se înăcrească se concede muncă neîntrepută în Dumineci și în ziua Sf. Stefan; b) *berea, gălățele vii și victualiile supuse stricaciunii* vor pute fi permise și ridicate la stațiunile căilor ferate și în Dumineci și ziua Sf. Stefan după oarele 12 din zi; c) *asemenea și animalele vii* se vor pute încărca, transporta și descărca în tot decursul zilelor de Duminecă și în sêrbătoarea Sf. Stefan.

*

Lucrări de investițiune din partea statului ungar. Stagnarea industriei luase în toamna trecută astfel de dimensiuni, încât guvernul a fost silit să se ocupe serios de ajutorarea industriei, respective cu chestia provererii cu lucru din partea statului. Fostul ministru al comerțului Hegedüs S. a pregătit un proiect în cadre largi asupra lucrărilor necesare, și se vorbea serios că aceste lucrări se vor începe în primăvara anului curent; ceea-ce însă nu s'a întemplat.

În fine guvernul s'a convins, că criza industrială nu trece de sine, și că în urma ei consumul s'a împuținat pe toate terenele, întreprinderile se reduc neconținut, lucrătorilor li se abdice lucrul și ei trebuie să emigreze. În vederea acestora ministerul de finanțe va prezenta corpurilor legiuitoare în toamna ce vine un proiect referitor la lucrări de investițiune, cari în locul prim cad în resortul ministerului de comerț, s. e. căi ferate, poduri, etc., apoi în resortul ministeriilor de agricultură, de interne, al justiției și al cul-

telor și instrucțiunii publice. Investițiunile sunt proiectate pentru mai mulți ani și vor necesita cheltuieli în suma de K 150—200 milioane. Ministrul de finanțe a cercerat Însoțirea regnicolă a industriașilor să-și prezente și ea opiniunea privitoare la lucrările de investițiune.

s.

COMUNICAȚIUNE.

Căile ferate de stat ungare. Veniturile căilor ferate de stat r. u. s'au urcat în luna Februarie a. c. la K 14.987,376—, cu circa ¼ mil. K mai puțin decât în Februarie a. tr. Reducțiunea se arată exclusiv la transportul mărfurilor, încassându-se cu K 400.000— mai puțin, pe când transportul persoanelor arată un plus de K 140,000—. Dela începutul anului până la finea lui Febr. a. c. veniturile au făcut K 32.689,396— cu K 454,000— mai mult decât în anul premergător, ceea-ce se atribuie împregiurării, că fiind iarna ușoară circulațiunea persoanelor a fost mai mare. Plusul la transportul persoanelor a făcut adecă K 701,156—, care sumă a acoperit în abundență deficitul de K 235,456— dela transportul mărfurilor.

†

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Din registrul firmelor. „Chiorana” în *Șomcuta-mare*. Șters: Gavrilă Dragoș. — Inregistrat: Moise Nyeș.

„Furnica” în *Făgăraș*. Șters: Nicolau Găroi. — Inregistrat: Gerasim Grama.

„Mielul” în *Poiana* (cottul Sibiiului). Șters: George Gișe și Nicolae Păta. — Inregistrat: Ilie Dobrota și Adam Micu.

Trageri la sorti.

Losuri de Buda à fl. 40 din 1859.

(Sortarea 49 din 16 Iunie 1902.)

Câștiguri principale:

Nr.	K	Nr.	K	Nr.	K	Nr.	K
1053	400	12363	200	28762	200	38084	200
2532	400	13114	200	29164	200	40149	200
2621	200	13776	200	29630	200	41019	40000
2921	400	17592	400	33009	200	41815	200
4204	200	18730	400	35838	200	44923	200
9605	2000	26625	200	37205	200	46019	200
11201	200.						

Losuri turcesci 3% à 400 franci din 1870.

(Sortarea 194 din 1 Iunie 1902.)

Câștiguri principale:

Nr.	Frc.	Nr.	Frc.	Nr.	Frc.	Nr.	Frc.
77127	1000	487534	1000	998127	1250	1464916	1000
77129	1250	492915	2000	1045508	1250	1464919	1250
123945	2000	515883	1250	1088602	1250	1506466	1250
138933	1000	567174	1000	1222107	10000	1506469	1000
203627	1000	576128	1000	1302517	1000	1506470	1000
225331	1250	603162	2000	1302519	1000	1598306	1000
259194	1000	603163	1250	1309705	2000	1613408	1000
262712	1000	682159	1000	1316744	1000	1677177	1000
262715	1250	686257	1250	1354197	1000	1681345	1000
282214	1000	811679	1000	1386351	1000	1728111	25000
308070	300000	917286	1000	1386352	1250	1794903	10000
324698	1000	989515	2000	1396570	1000	1815655	1000
411713	1000	997539	2000				

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 18 Iunie 1902.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 h
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	101-95	102- --
5	" " arg. Ian., Iulie. 16% "	101-75	102- --
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% "	194- --	194-50
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% "	153-80	154- --
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% "	193- --	194- --
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% "	253- --	254- --
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., seut. de dare	121-15	121- --
—	" " Cor.	99-90	100-20
3 1/2	" " de invest.	91-20	— --
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	120-90	121-10
4	" " Cor. " " "	98-05	— --
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, " " "	119-70	119-50
4 1/2	" " " " 1889, arg. " " "	100-65	100-50
4 1/2	" " " " 1876, aur. " " "	119-60	119-50
4	" " " " ung. cu premii à 100 fl.	203- --	209- --
4	" " " " p. regul. Tisei sc. de dare	164-65	165-50
4 1/2	Oblig. ung. de regalii " " "	100-65	100-50
3	Impr. p. regul. Porții de fier " " "	86-60	86- --
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	99- --	98-50
4	" " " ungar " " "	98-75	99- --
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularizarea Dunării, à 100 fl.	107-50	— --
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	97-60	97-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	106-40	— --
3	" " " sârbesci à 100 fr.	86- --	— --
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	109-60	— --
—	Impr. bulgar 1889	103-15	104- --
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	98-30	— --
3	" " " " cu premii, 1880	269- --	— --
4 1/2	Banca austro-ungară	101-25	101-25
4	" " " "	101-25	101-25
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta	101-50	102- --
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	105-50	106-25
4	" " " " 50 ani	98- --	101-50
4	" " " " Casei de păstr., cap., Pesta	97- --	96-75
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	98-40	101-25
4	" " " " " " " "	97-90	98-50
5	Banca hipotecară ungară	101-75	102-25
4 1/2	" " " " " " " "	101-75	102-25
4	" " " " " " " " cu premii	257-75	127-50
4 0/0	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	97-50	98- --
5	Albina, Sibiu	— --	102- --
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	— --	101-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	— --	101-50
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5-	20-10	21- --
	Credit, à fl. 100-	443- --	444- --
	Clary, à fl. 40- v. c.	190- --	— --
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	— --	— --
	Buda, à fl. 40-	215- --	195- --
	Pálffy, à fl. 40-	192- --	190- --
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10-	57-25	59- --
	" " " ungară, à fl. 5-	30- --	31- --
	Rudolf, à fl. 10-	85- --	— --
	Salm. à fl. 40- v. c.	237-50	— --
	Salzburg, à fl. 20-	78-25	— --
	St. Genois à fl. 40- v. c.	272- --	— --
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	431-50	— --
	Triest, à fl. 50-	250- --	— --
	"Jó sziv", à fl. 4-	— --	11- --
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-34	11-35
	" " c. reg.	11-32	11-31
	Napoleon'd'or (20 franci sau 8 fl. v. a.)	19-10	19-10
	20 Marce germ. aur	23-55	23-54
	5 ruble rusesci	— --	2-54
	Bilete germ. 100 M.	117-47	117-52
	" " franc. 100 Fr.	94-10	95-55
	Ruble, bilete, 100	254- --	— --
	Lei românesci, 100	— --	95-45

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 18 Iunie 1902.

Grâu de Bănat	prima per 50 kg. vinde	9-40 — 9-75
" " Tisa	" " " " " " " "	9-50 — 10- --
" " Pesta	" " " " " " " "	9-45 — 9-85
" " Alba-reg.	" " " " " " " "	9-45 — 9-85
" " Bacica	" " " " " " " "	9-30 — 9-65
Secară	" " " " " " " "	7-35 — 7-55
Orz	" " " " " " " "	5-75 — 6-20
Ovës	" " " " " " " "	7- -- — 7-50
Porumb	" " " " " " " "	5-10 — 5-25
Rapiță	" " " " " " " "	— -- — — --
Untură de porc B.-Pesta	" " " " " " " "	— -- — 64-50
Slănină (clisă)	" " " " " " " "	55- -- — 57- --

Bursa de București.

Cursul din 18 Iunie 1902.

Renta amort. 1881 de 5% ₀	vinde Lei	97 1/8
" " internă 5% ₀	" "	— --
" " 274 mil. 4% ₀	" "	85 1/2
" " 1898 4% ₀	" "	84 1/2
Fonciare rurale 5% ₀	" "	98 3/8
" " " 4% ₀	" "	87 1/8
Sris. fonc. urb. București 5% ₀	" "	86 3/4
" " " Iași " " "	" "	80 1/4

CASSA DE PĂSTRARE REUNIUNE IN SĚLIȘTE.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de practicant la „Cassa de păstrare reuniune“ în Seliște, comitatul Sibiu, se escrie prin aceasta Concurs cu termenul de 30 Iunie a. c. cu un salariu anual de K 720.—.

Reflectanții au să documenteze absolvirea unei școli comerciale.

La acest post pot compete și abiturienții din anul acesta.

Seliște, în 6 Iunie 1902.

[2-3]

Direcțiunea.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1.—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Anul I (1900). Anul II (1901). Anul III (1902).

Prețul: câte K 3.—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).

Călimănesci-Căciulata,

stațiune balneară în România, județul Vâlcea, în valea Oltului,

încungiuată de munți și scutită de vânturi,

la 270 metri înălțime deasupra mării.

Are mai multe izvoare cu apă sulfuroasă ce conține și multă sare și iod.

La 2 km. depărtare se află vestitul izvor Căciulata.

Vindecă radical: **Reumatism cronic, boale de rinichi (piatră, năsipul), beșică, uretră și prostată, scrofuloasă, sifilis învechit, morbi de piele.**

Hôtel confortabil cu 150 camere. — Restaurant bun. — Plantațiuni frumoase în jurul stabilimentului și pe un ostrov de 30 ha. — Lumină electrică. — Musică militară. — Stațiune de cale ferată.

Sesounl: 1 Iunie — 30 August st. v.

(La acest stabiliment se fac de prezent mari reparațiuni și îmbunătățiri, cari se vor termina la începutul lui Iunie v., încât în viitor se vor pute sătisface toate pretențiile publicului).

The Standard Life Assurance Company

(„Standard“, societate de asigurare asupra vieții).

— Fondată la 1825. —

Guvernor: Principele Buccleuch and Queensberry. — *Sediul:* Edinburgh, 3 George Street. — *Filiala pentru Ungaria:* Budapesta, str. Kossúth 4. — *Reprezentanța pentru Transilvania și Banat:* Sibiu, str. măcelarilor 15, unde se pot adresa și se rezolvă corespondențe în limba română.

Venituri anuale . . . K 28.800.000—

Aveea societății . . . K 230.000.000—

Profit împărțit . . . K 150.000.000—

Asigurări plătite . . . K 478.000.000—

Societatea „Standard“ contractează ori-ce asigurări asupra vieții, oferind garanții depline, împreunate cu condițiunile cele mai liberale și primele cele mai efitne.

Extras din tablele de prime.

(Prime anuale (in Coroane) după un capital asigurat de K 1000.—).

Asigurări pentru cas de moarte.

(Primele se plătesc pân' la moarte).

Etatea	Prima anuală	Etatea	Prima anuală	Etatea	Prima anuală
20	16.30	33	21.50	46	33.90
21	16.50	34	22.10	47	35.30
22	16.70	35	22.80	48	36.80
23	17.—	36	23.50	49	38.30
24	17.30	37	24.40	50	39.80
25	17.70	38	25.20	51	41.50
26	18.—	39	26.10	52	43.30
27	18.50	40	27.—	53	45.30
28	19.—	41	28.—	54	47.30
29	19.50	42	29.—	55	49.50
30	19.80	43	30.10	56	51.80
31	20.40	44	31.30	57	54.30
32	20.80	45	32.50	58	56.90

Asigurări pentru cas de moarte.

(Cu plata primelor limitată).

Etatea	Prima de plată timp de 10 ani	Prima de plată timp de 20 ani	Etatea	Prima de plată timp de 10 ani	Prima de plată timp de 20 ani
20	39.20	24.30	35	49.50	31.—
21	39.50	24.50	36	50.50	31.70
22	39.90	24.80	37	51.50	32.50
23	40.30	25.—	38	52.50	33.20
24	40.80	25.30	39	53.70	34.—
25	41.30	25.70	40	54.80	34.90
26	41.90	26.—	41	56.10	35.80
27	42.60	26.50	42	57.30	36.70
28	43.30	27.—	43	58.60	37.70
29	44.10	27.50	44	60.—	38.70
30	45.—	28.—	45	61.30	39.70
31	45.80	28.60	46	62.70	40.80
32	46.70	29.20	48	65.60	43.10
33	47.60	29.80	50	68.70	45.80
34	48.50	30.40			

Asigurări mixte.

(De plată în cas de moarte ori la ajungerea unei anumite etăți).

Etatea	Suma asigurată se plătesce în cas de moarte ori la etatea de ani			
	50	60	65	70
20	27.—	20.60	18.80	17.50
22	29.10	21.70	19.50	18.20
24	31.50	22.90	20.50	19.—
26	34.60	24.40	21.60	19.90
28	38.30	26.20	23.—	21.—
30	42.90	28.30	24.70	22.10
32	48.50	30.80	26.50	23.90
34	55.60	33.70	28.60	25.60
36	64.80	37.—	31.—	27.50
38	77.—	41.10	33.90	29.70
40	94.30	46.—	37.20	32.20